

Sygn. Akt IV U 1182/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Sebastian Wojewódka

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2021 r. w Elblągu

na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 148¹ § 1 k.p.c.

sprawy z odwołania M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

od decyzji z dnia 19 października 2020 r. nr (...)

o składki

I. **oddala odwołanie;**

II. **zasądza od odwołującej M. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego.**

Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 24 marca 2021 r. – sygn. akt IV U 1182/20

Ubezpieczona wniosła do Sądu Okręgowego w Elblągu odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 19 października 2020 r. znak: (...), na mocy której stwierdzono że ubezpieczona jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z łącznym zadłużeniem 18.064,60 zł.

W uzasadnieniu wskazała, że co miesiąc wypełnia swoje obowiązki płatnika składek. Twierdziła, że składki opłaca w należytym wysokości i stara się to robić w miarę możliwości terminowo.

Ubezpieczona nie zgodziła się ze stanowiskiem organu rentowego, co do tego, by zmianie uległy zasady opłacania i rozliczania składek od dnia 1 stycznia 2018 r., czego konsekwencją ma być naliczanie dokonywanych wpłat bieżących na poczet najstarszych okresów rozliczeniowych. Najstarsze okresy rozliczeniowe zostały na dzień dzisiejszy ustalone przez organ rentowy bezprawnie, obejmują lata 2009 i kolejne.

Nie kwestionowałaby tego sposobu, gdy składki naliczone przez organ rentowy były należne i były ustalone prawomocnym wyrokiem sądowym. Tymczasem postępowanie sądowe nadal się toczy. Składki ustalone przez organ rentowe są nadal sporne.

Odwołała się tutaj m.in. do zarządzenia Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie o sygn. IV U 363/19, w którym polecono zwrot akt rentowych do uzupełnienia, gdyż stwierdzono, że decyzja określająca naliczone składki została wydana przedwcześnie, a właśnie w oparciu o tę decyzję organ rentowy naliczył składki wydał decyzje zaskarżoną w niniejszym postępowaniu.

W dalszej części przedstawiła negatywną ocenę działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, oceniając, że działania organu rentowego mają negatywny wpływ na jej działalność gospodarczą.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o odrzucenie odwołania ze względu na to, że wniesione zostało po upływie terminu określonego w art. 477⁹ § 3 k.p.c. oraz zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o oddalenie odwołania.

Przedstawiając stanowisko merytorycznie podtrzymał to, które wyrażone zostało w zaskarżonej decyzji, a ponadto wskazał, że do dnia wydania zaskarżonej decyzji ubezpieczona nie opłaciła wskazanych w zawiadomieniu zaległości, a nie dokonała korekt dokumentów rozliczeniowych.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 13 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w Elblągu odmówił odrzucenia odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w dniu 14 kwietnia 2017 r. wydał decyzję, na mocy której objął M. D. ubezpieczeniem społecznym, jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą nie mającą ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym, począwszy od 1 stycznia 2012r.

Ubezpieczona nie zaskarżyła ww. decyzji, w związku z czym stała się prawomocna.

Decyzją z dnia 22 lutego 2019 r. znak: (...)organ rentowy odmówił skarżącej uchylecia decyzji z 14 kwietnia 2017 r. stwierdzającej podleganie skarżącej obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu prowadzonej działalności. Podstawą takiego rozstrzygnięcia była informacja udzielona pozwanemu przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, że nie może ona potwierdzić okresu zatrudnienia skarżącej w Wielkiej Brytanii, jak również nie jest w stanie wystawić formularza A1 i objąć skarżącą ubezpieczeniem społecznym.

Powyższą decyzję z dnia 22 lutego 2019r. ubezpieczona zaskarżyła odwołaniem. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Elblągu pod sygnaturą IV U 363/19 i obecnie jest w toku.

Pismem z dnia 2 kwietnia 2020 r. ubezpieczona została zawiadomiona o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, wskazując wartości zadłużeń.

Zawiadomienie to doręczone zostało w dniu 17 kwietnia 2020 r.

Ubezpieczona nie złożyła żadnych wyjaśnień w toku ww. postępowania, w związku z powyższym wydał zaskarżoną decyzję.

Podobne postępowanie toczyło się w 2017 r. i zakończyło wydaniem decyzji z dnia 22 sierpnia 2017r. Wówczas (...) Oddział w E. stwierdził, że ubezpieczona jest dłużnikiem organu z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz że zadłużeni wraz z należnymi odsetkami za zwłokę na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 78.558,31 zł.

Decyzją z dnia 24 października 2017r. organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, lecz zadłużenie wraz z należnymi odsetkami liczone na dzień wydania decyzji z 22 sierpnia 2017r. wynosi 76.932,12 zł. Po ponownej analizie sprawy pozwany uznał bowiem, że należności za ubezpieczenie zdrowotne za Okres od marca do czerwca 2012r. uległy przedawnieniu.

(dowód: akta rentowe pozwanego, tj. pismo z dnia 2 kwietnia 2020 r., kopia ZPO zawiadomienia j.w., decyzja z dnia 19 października 2020 r., akta SO w Elblągu sygn. IV U 363/19, IV U 1295/17, dane z systemu Sędzia2)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy na to, że zakres rozpoznania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, determinowany jest zakresem jego odwołania.

Z drugiej strony zgodnie z treścią z art. 316 § 1 k.p.c. wynika ogólna zasada obowiązująca w postępowaniu cywilnym, zgodnie z którą podstawą rozstrzygnięcia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Użyte w powyższym przepisie sformułowanie „stan rzeczy” obejmuje również stan faktyczny danej sprawy¹.

Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych mają jednak swoją szczególną specyfikę wynikającą z tego, że są one sprawami odwoławczymi od decyzji organów rentowych. Stąd zasada ta doznaje istotnej modyfikacji, gdyż Sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy w chwili jej wydania. Postępowanie sądowe jest w tego rodzaju sprawach kontynuacją postępowania administracyjnego, a rola Sądu sprowadza się do kontroli prawidłowości decyzji kończącej to postępowanie. Skoro postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczyna się poprzez wniesienie odwołania od negatywnej decyzji organu rentowego lub decyzji, wyrażającej jakiś obowiązek, z którym strona ubezpieczona się nie zgadza, to postępowanie to ma na celu zweryfikowanie stanowiska tego organu wyrażonego w decyzji, a więc ze swej istoty weryfikacja ta nie powinna uwzględniać stanu istniejącego w dacie późniejszej niż data jej wydania².

Zakres kognicji Sądu Ubezpieczeń Społecznych jest ściśle uzależniony od tego, co było przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego.

Zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja została wydana w oparciu o decyzję organu z dnia 14 kwietnia 2017r., którą objęto skarżącą obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności, począwszy od 2012 r. Decyzji tej ubezpieczona nie poddała kontroli Sądu w przewidzianym ustawą trybie, przez co stała się ona prawomocna.

Co więcej, analiza akt sprawy prowadzonej w Sądzie Okręgowym w Elblągu pod sygn. IV U 363/19 wskazuje, że późniejsze przedłożenie przez skarżącą dokumentacji, która w jej ocenie miała potwierdzać bezzasadność objęcia jej polskim systemem ubezpieczeń, nie przyniosła spodziewanego przez skarżącą efektu, bowiem pozwany, decyzją z 22 lutego 2019 r., odmówił skarżącej uchylecia decyzji z 14 kwietnia 2017 r. Sprawa z odwołania skarżącej od decyzji z 22 lutego 2019 r. nie została jeszcze prawomocnie zakończona, postępowanie jest w toku.

Decyzja z 14 kwietnia 2017r. pozostaje więc w obrocie prawnym. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie może przejść obok tego zdarzenia prawnego obojętnie.

Decyzja administracyjna jest podstawową formą rozstrzygnięć organów administracji, jest aktem władczym, jednostronnie rozstrzygającym o prawach i obowiązkach konkretnej osoby w indywidualnej sprawie. Co prawda nie ma wprost przepisów przewidujących wprost związanie Sądu cywilnego (w tym także rozpoznającego sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych) decyzjami administracyjnymi (na wzór art. 11 k.p.c.), to fakt związania wynika nie tylko z konstytucyjnej zasady trójpodziału władz, lecz również z utrwalonego już stanowiska prezentowanego przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał bowiem, że Sąd powszechny w postępowaniu cywilnym nie jest władny do kwestionowania prawomocnych decyzji administracyjnych, i nawet gdy decyzje te dotknięte są wadami - nie może podważać ich istoty, lecz jest obowiązany do uwzględnienia stanu wynikającego z tej decyzji (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r. I CSK 175109, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 115; z dnia 19 maja 2011 r., I CSK 202111, nie pub. oraz z dnia 19 maja 2011 r., I CSK 332110, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 35). Wyjątek od reguły

może stanowić tylko sytuacja, w której decyzja jawi się jako nieistniejąca lub okazuje się bezwzględnie nieważna, czyli godząca w samą istotę aktu administracyjnego, jakim jest decyzja administracyjna, np. niewydanie go przez organ administracyjny.

Innym przejawem wagi prejudycjalnych decyzji administracyjnych jest przepis art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., zgodnie z którym Sąd może zawiesić postępowanie, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej. W niniejszej sprawie nie zachodziła potrzeba zawieszenia postępowania na tej podstawie, gdyż decyzja administracyjna, od której wprost zależy rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie jest już wydana, określa konkretne obowiązki strony i decyzja ta jest prawomocna – decyzja nie była w ogóle zaskarżona. Obecnie ubezpieczona podejmuje kroki by wzruszyć ją niejako droga okrężną.

Skoro decyzja o podleganiu skarżącej ubezpieczeniom społecznym nie została do tej pory skutecznie wzruszona, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę jest związany tą decyzją i obowiązany do przyjęcia, że skarżąca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 stycznia 2012 r.

Z tego też tytułu na skarżącej ciąży obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych obliczonych na zasadach wynikających z ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z art. 46 ust. 1 ww. ustawy, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Na marginesie jedynie można wskazać, że ewentualne wzruszenie przez skarżącą decyzji z dnia 22 lutego 2019 r. będzie mogło stanowić podstawę do wznowienia postępowania w sprawie ustalenia wysokości zadłużenia skarżącej i jej obowiązku zapłaty składek na rzecz pozwanego. Tryb ten określony został wyraźnie w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a konkretnie w art. 83a ust. 1 – 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W toku niniejszego postępowania, pomimo stosownego wezwania, ubezpieczona nie przedstawiła żadnych nowych wniosków dowodowych, a całe swoje stanowisko procesowe opiera na tezach stanowiących podstawę jej odwołania od decyzji o odmowie uchylecia decyzji z dnia 14 kwietnia 2017 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd doszedł do wniosku, że odwołanie skarżącej na obecnym etapie nie zasługiwało na uwzględnienie i dlatego też Sąd, na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił je (pkt I. wyroku).

Konsekwencją powyższego było zasądzenie na rzecz pozwanego kwoty 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II. wyroku). Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Koszty należne pozwanemu, tj. koszty zastępstwa procesowego, które ustalono na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).

1 Zob.: Wyrok SN z 29.07.2020 r., I UK 10/19, OSNP 2021, nr 4, poz. 45: „Ustanowiona w art. 316 § 1 k.p.c. zasada aktualności orzekania nie dotyczy kompletności lub prawidłowości poszczególnych ustaleń faktycznych dokonywanych przez sądy powszechne. Przepis art. 316 § 1 k.p.c. wyraża jedną z podstawowych zasad orzekania, nakazując sądowi uwzględnienie stanu faktycznego i prawnego (stanu rzeczy) istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy. Zarzucając naruszenie tego przepisu skarżący powinien zatem wykazać, że sąd błędnie oparł rozstrzygnięcie na faktach aktualnych w innym czasie - poprzedzającym lub następującym po zamknięciu rozprawy, względnie na nieobowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy normach prawnych.”

2 Zob.: Wyrok SN z 9.05.2019 r., I UK 60/18, LEX nr 2692710: „Ze względu na szczególny, wyjątkowy charakter nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, przepisy ustalające reguły ich nabywania należy interpretować w sposób ścisły, co oznacza, że jedynie praca wykonywana w placówkach enumeratywnie wyliczonych w art. 2 pkt 1 ustawy z 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych umożliwia nauczycielowi - po spełnieniu dodatkowych

warunków - skuteczne ubieganie się o przedmiotowe świadczenie. Z tego wynikają podstawy normatywne dla rozróżnienia nauczania religii w zależności od miejsca, w którym jest ono dokonywane.”